

4. 3. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Konkurenční doložka ve smlouvách o výkonu funkce

Výslovná právní úprava konkurenčních doložek sjednávaných mezi členy orgánů a společnostmi až do 1. ledna 2014 zcela absentovala. Jejich podstatné náležitosti vymezovala pouze judikatura. Od 1. ledna 2014 je však situace odlišná. Konkurenční doložku výslovně upravuje nový občanský zákoník[1] v ustanovení § 2975. Tato úprava se vztahuje i na smluvní vztahy mezi členy orgánů obchodních korporací a těmito obchodními korporacemi. Bohužel ani tato úprava není prostá výkladových nejasností. Určité výkladové vodítko lze hledat v dřívější judikatuře zabývající se touto problematikou.

RANDA HAVEL ■ LEGAL

Právní úprava před 1. lednem 2014

Dřívější právní úprava stanovila pouze obecný zákaz konkurence členů orgánů obchodních společností po dobu výkonu jejich funkce. Neexistovala však žádná právní úprava konkurenční doložky pro dobu po skončení výkonu funkce. Konkurenční doložka byla legislativně výslovně upravena pouze pro pracovněprávní vztahy v zákoníku práce[2] a v obchodním zákoníku pro obchodní zastoupení[3]. S ohledem na specifickou povahu uvedených úprav bylo jejich analogické použití - bez dalšího - na smluvní vztahy členů orgánů se společnostmi přinejmenším problematické.

První „mantinely“ pro konkurenční doložky sjednávané se členy orgánů obchodních společností začala vymezovat soudní judikatura. V jednom z prvních rozhodnutí zabývajících se touto problematikou Nejvyšší soud s odkazem na čl. 26 Listiny základních práv a svobod[4] uvedl, že závazku jedné strany zdržet se konkurenčního jednání po skončení smluvního vztahu stran musí odpovídat závazek druhé strany poskytnout za takové omezení přiměřenou kompenzaci[5]. Z tohoto rozhodnutí si pak aplikační praxe osvojila závěr, že má-li být konkurenční doložka platně sjednána, musí být omezení konkurenční činnosti zavázané strany kompenzováno určitým protiplněním.[6] Kromě požadavku vyváženosti vzájemných práv a povinností stran konkurenční doložky začala judikatura postupně vymezovat i její další nezbytné obsahové náležitosti. Nejvyšší soud tak zejména dovedl, že „konkurenční doložka musí být vymezena či omezena co do předmětu, podmínek a doby, po kterou se uplatňuje“ a také že „nevymezení zákazu konkurence na určité území je nepřiměřeným zásahem do práva svobodného podnikání“.[7] Jelikož se uvedené závěry opírají vesměs o ústavní a obecné smluvní principy, nelze vyloučit, že soudy je budou aplikovat či k nim přihlížet i v případě rozhodování sporů o konkurenčních doložkách sjednaných na základě výslovné právní úpravy tohoto institutu v novém občanském zákoníku.

Právní úprava po 1. lednu 2014

Konkurenční doložka použitelná (kromě jiného i) na vztahy členů orgánů s obchodními korporacemi je nyní výslovně upravena v § 2975 občanského zákoníku. Poněkud překvapivé umístění do dílu 2,

nazvaného „zneužití a omezení soutěže“ hlavy III. části čtvrté občanského zákoníku se může jevit jako matoucí zejména ve vztahu k věcnému dosahu této úpravy, avšak dle odborné komentářové literatury je dosah této úpravy široký a neomezuje se jen na určité smluvní typy[8]. Ustanovení § 2975 občanského zákoníku se použije na veškeré obchodní vztahy, pro které zákon nestanoví speciální úpravu (takovou speciální úpravou je zejména úprava konkurenční doložky u obchodního zastoupení).

Ustanovení § 2975 odst. 1 občanského zákoníku upravuje kogentně[9] podstatné náležitosti platné konkurenční doložky, když uvádí, že „*neurčí-li se v ujednání, zakazujícím jinému soutěžní činnost, území, okruh činností nebo okruh osob, kterých se zákaz týká, ke konkurenční doložce se nepřihlíží.*“ **Podstatnými náležitostmi konkurenční doložky jsou tedy (i) určení území, na kterém se zakazuje konkurenční činnost, (ii) určení okruhu činností, na kterou tento zákaz dopadá a (iii) určení okruhu osob, kterých se zákaz týká,** přičemž těmito osobami je potřeba rozumět třetí osoby a nikoliv smluvní strany konkurenční doložky.

S ohledem na znění citovaného ustanovení není zcela zřejmé, zda je pro platné sjednání konkurenční doložky potřebné v doložce ujednat všechny výše uvedené náležitosti (tj. území, okruh činností a okruh osob) nebo postačí ujednat jen některé z nich. V úvahu tak přichází následující výklady:

- 1. v konkurenční doložce postačí vymezit alespoň jednu z uvedených náležitostí (tj. alespoň území nebo okruh činností nebo okruh osob); takový závěr plyne z čistě gramatického výkladu ustanovení;
- 2. s ohledem na povahu a smysl konkurenční doložky musí být vždy ujednan okruh činností, kterých se zákaz týká; k tomu pak lze ještě alternativně ujednat okruh osob nebo území, vůči kterému zákaz působí; a
- 3. v konkurenční doložce musí být sjednány všechny tři výše uvedené náležitosti, jelikož si lze jen těžko představit, že zákaz konkurenční činnosti by byl dostatečně určitý bez současného vymezení zakázaných činností, osob i území, kterých se tento zákaz týká.[10] K tomuto názoru se přiklání i většina odborných příspěvků zabývajících se touto problematikou.[11] Přijetí jiného výkladu by navíc umožňovalo sjednávat omezení konkurenční činnosti velmi široce a obecně, což by představovalo nepřiměřený zásah do svobody podnikání. Vzhledem k uvedenému se lze domnívat, že tento výklad převáží i v aplikační praxi.

Správný výklad citovaného ustanovení je zcela klíčový, jelikož **absenci podstatných náležitostí (příp. kterékoliv z nich) konkurenční doložky sankcionuje zákon zdánlivostí této doložky.** Jinými slovy - nedostojí-li strany konkurenční doložky zákonným požadavkům, doložka jako by vůbec nebyla sjednána.

Na rozdíl od závěrů dřívější judikatury občanský zákoník nestanoví povinnost sjednat kompenzaci za omezení zavázané strany v konkurenční činnosti. Požadavek vyváženosti práv a povinností stran však sjednání kompenzace spíše předpokládá.[12] Ve smlouvách o výkonu funkce členů orgánů bude s ohledem na tento požadavek sjednání kompenzace téměř nutností. Jen stěží si lze totiž představit, že by bylo možné považovat za vyváženou konkurenční doložku, dle které by např. bývalý jednatel nesměl vykonávat pro konkurenční společnosti na území celé České republiky jakékoliv činnosti vykonávané společností, u které zastával funkci jednatele, a to bez poskytnutí jakékoli kompenzace za dodržování tohoto omezení.

Občanský zákoník dále upravuje dobu, na kterou lze zákaz konkurence platně sjednat. Konkurenční doložka nesmí být sjednána na dobu neurčitou nebo na dobu delší než 5 let. Sjednájí-li přesto strany tuto doložku v rozporu s uvedeným, platí fikce ujednání konkurenční doložky na pět let. S ohledem na uvedené tak lze za další podstatnou obsahovou náležitost konkurenční doložky považovat sjednání okamžiku, od kterého počíná běžet lhůta uvedená v konkurenční doložce. U smluv o výkonu funkce

bude takovým okamžikem nejčastěji ukončení výkonu funkce příslušného člena orgánu.

I když bude konkurenční doložka sjednaná ve smlouvě o výkonu funkce obsahovat všechny výše uvedené náležitosti, může být příslušným členem orgánu později napadena z důvodu, že jej omezuje více, než vyžaduje ochrana korporace. Obrátí-li se člen orgánu na soud, může soud z jeho podnětu konkurenční doložku (i) omezit (tj. přiměřeně zúžit), (ii) zrušit nebo (iii) prohlásit na neplatnou[13]. Právě s ohledem na toto nové oprávnění zavázané strany konkurenční doložky lze doporučit vztahovat požadavek přiměřenosti nejen na výši ujednané kompenzace za dodržování zákazu konkurence, ale i na vymezení (ostatních) obsahových náležitostí konkurenční doložky (tj. osob, činností a území, vůči kterým zákaz konkurence působí). Bude-li totiž vymezení uvedených náležitostí (resp. některé z nich) omezovat člena orgánu více, než vyžaduje ochrana příslušné korporace, může se takový člen orgánu u soudu domoci až neplatnosti či zrušení sjednané konkurenční doložky.

Závěr

S ohledem na existující judikaturu zabývající se konkurenčními doložkami a také na požadavky přiměřenosti, určitosti smluvních ujednání a zachování svobody podnikání, je dle mého názoru pro platné sjednání konkurenční doložky ve smlouvách o výkonu funkce členů orgánů nezbytné kumulativně vymežit (i) zakázané činnosti; (ii) území, na kterém se zákaz aplikuje; (iii) osoby, kterých se zákaz týká; a (iv) kompenzaci za dodržování zákazu konkurence. Za účelem eliminace možnosti člena orgánu domoci se omezení, zneplatnění či zrušení sjednané konkurenční doložky dále doporučuji, aby ujednání o všech uvedených náležitostech konkurenční doložky odpovídalo požadavku přiměřenosti, tj. (i) vymezení zákazu konkurence co do osob, území a činností bylo přiměřené tomu, co vyžaduje ochrana příslušné korporace; a (ii) sjednaná kompenzace byla přiměřená významu omezení konkurenční činnosti příslušného člena orgánu. Požadavek přiměřenosti se dále uplatní i na případnou smluvní pokutu sjednanou pro případ porušení povinností plynoucích z konkurenční doložky.

Mgr. Lenka Droscová,
advokátka

[ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

Truhlářská 13-15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 537 500 – 501

Fax: +420 222 537 510

e-mail: office.prague@randalegal.com

---

[1] Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění.

- [2] Viz § 310 zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoníku práce, v platném znění.
- [3] Viz § 672a zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, v platném znění.
- [4] Usnesení předsednictva České národní rady č. [2/1993](#) Sb.
- [5] Viz rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 1276/2001 ze dne 11. 4. 2002.
- [6] I když se uvedené rozhodnutí vyjadřovalo k pracovněprávnímu vztahu, v tom čase ještě neexistovala výslovná úprava konkurenční doložky v zákoníku práce, a tak soud posuzoval platnost doložky podle obecných ustanovení občanského, resp. obchodního zákoníku.
- [7] Viz rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 23 Cdo 4192/2008 ze dne 25. 2. 2011.
- [8] Viz Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2072 s., str. 1766.
- [9] Kogentnost uvedeného ustanovení vyplývá z § 1 odst. 2 občanského zákoníku.
- [10] Uvedený výklad podporuje také systematické zařazení předmětného ustanovení do oblasti soutěžního práva, kde je nutno přistupovat více restriktivně.
- [11] HAJN, Petr. NOZ v praxi: Konkurenční doložka (§ 2975). Bulletin Advokacie, 9. 5. 2014. PIPKOVÁ, Petra Joanna. OaO: Ustanovení § 2975 obč. zák. obsahuje na rozdíl od obchodního zákoníku obecnou úpravu konkurenční doložky. Jaké změny přinesla tato nová úprava oproti § 672a obch. zák.? RaP - Rekodifikace & praxe (Wolters Kluwer), 17. 7. 2014; nebo ONDREJOVÁ, Dana. Výkladové otázky zakázané konkurenční doložky podle § 2975 ObčZ. Obchodněprávní revue 3/2014.
- [12] Viz HAJN, Petr. NOZ v praxi: Konkurenční doložka (§ 2975). Bulletin Advokacie, 9. 5. 2014.
- [13] Viz § 2975 odst. 3 občanského zákoníku.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnícké osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)